

Вакулич Марія Михайлівна,
к.е.н., доц., доцент кафедри
аналітичної економіки та менеджменту
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

МІЖНАРОДНІ АСПЕКТИ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ КРИЗЬ ПРИЗМУ ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА: СИНЕРГЕТИЧНИЙ ЕФЕКТ

Трансформація економічних процесів в державах світу відбувається постійно, вимагаючи швидкого реагування на зміни умов зовнішнього та внутрішнього середовища, адаптації або пристосування до цих змін. Виникає ряд питань економічного характеру, які потребують першочергового пошуку відповідей. В таких умовах необхідним є пошук потенційних можливостей забезпечення сталого розвитку, формування пріоритетів інноваційного характеру, формування умов розкриття потенціалів при формуванні та становленні громадянського суспільства. У зв'язку із вищевикладеним, кожна держава світу, ґрунтуючись на необхідності постійно реагувати на зміни світових тенденцій, має аргумент на користь формування стратегічного важеля економіки – забезпечення гендерної рівності, як можливості розвитку «людського потенціалу», забезпечення механізму «формування» громадянського суспільства.

Світова практика неупинно свідчить про те, що гендерна рівність є запорукою формування «досконалого» суспільства, механізмом розкриття «людського потенціалу» держави. Чи має світова спільнота механізм для розрахунків стану людського потенціалу? Вирішення питання усунення гендерних відмінностей в оплаті праці може забезпечити зростання світового багатства, а реалізований людський потенціал має можливість забезпечити зростання економічного багатства держав світу.

Питання дотримання гендерної рівності особливо актуальне в контексті сучасної світової глобалізації, переорієнтації економіки держав, постійних змін напрямків економічного та соціального розвитку. Проте, зважаючи на нагальну актуальність розгляду питання дотримання гендерної рівності, - суттєвою перешкодою є проблема розрахунку індикаторів гендерного розриву.

Необхідність започаткування комплексного механізму взаємодії індикативних показників гендерного розриву є необхідною запорукою забезпечення дієвого інструменту дотримання гендерної рівності у державі (досягнення гендерної рівності у сфері зайнятості, рівня оплати праці, гармонізації прийняття рішень, забезпечення соціального захисту, рівня освіти та інше).

Особливу увагу світової спільноти в питанні дотримання гендерної рі-

вності займає показник Глобального індексу гендерного розриву. Так, у рейтингу держав світу за показником Глобального індексу гендерного розриву оцінювали держави світу за чотирма сферами, а саме: «Внесок в економіку та економічні можливості», «Освіта», «Здоров'я і виживання», «Розширення політичних прав».

Всесвітній економічний форум оприлюднив нове дослідження The Global Gender Gap Report 2020, у якому визначив індекс гендерної рівності у 153 країнах світу. Україна посіла 59 місце у рейтингу – це на 6 сходинок вище, ніж у минулорічному звіті. В цілому, гендерна рівність у світі оцінюється у 68%. Найбільша нерівність спостерігається у сфері розширення політичних прав – 77,1% та економіці – 41,9% [1]. При цьому, відсутність єдиного механізму оцінки гендерної рівності у світі, розмежованість індикаторів та різноманітних показників, неоднорідність досліджень у цьому напрямі ще більше загострюють питання гендерного розриву.

В умовах високого рівня глобалізації та інтеграції національних економік, світові зіставлення держав за показниками оцінки гендерної рівності є одним із найбільш розповсюджених інструментів оцінки рівня соціального розвитку економіки країни, забезпечення механізму «формування» свідомого громадянського суспільства.

Проблема гендерного розриву формує неупередженість у стратегічних економічних розрахунках, суттєво занижуючи макроекономічні показники. Нереалізований людський потенціал формує штучне зниження вартості світової економіки, обумовлюючи прірву між різницею доходів та можливостей між чоловіками та жінками, позбавляючи економіку держави можливостей для розвитку. Наприклад, за прогнозами аналітиків у 2020 році, у 106 зі 153 країн світу на подолання гендерного розриву у політиці потрібно 95 років, а в економіці – 257 років [2].

Отримання даних про стан гендерної рівності є кропітким процесом, який сформовано за рахунок взаємодії трьох систем узагальненого збору інформації, а саме:

- проведення перепису населення країни;
- моніторингу системи національного обліку (SNA);
- опитування населення щодо оцінки гендерної рівності.

Зазначені системи збору інформації є джерелами отримання даних, за якими формуються індикативні показники. У випадках, коли зазначені індикативні показники «правильно» сформовані, тобто мають відкриту модель розрахунків та розгорнуту інтерпретацію, - керівництво будь-якої країни може використовувати їх для розробки державної програми у сфері гендерної рівності. При цьому, мають бути враховані концептуальні принципи інтегративності та інклюзивності для забезпечення дієвого механізму роботи державної програми у сфері гендерної рівності.

Особливу увагу залучено до міжнародних індексів та рейтингів, які можна співставити за рівнями оцінки. Однак, виникає питання відносно до-

цільності співставлення даних оцінок індексів та рейтингів щодо моніторингу стану гендерної рівності у країнах світу.

Виявлено, що методичні підходи до визначення оцінки ступеню впливу гендерної складової на економіку країни мають ряд недоліків: методи оцінки запозичені в іноземних авторів та базовані на аналізі окремих безсистемних статистичних показників, є розрізненими та неприйнятними для комплексного діагностування ступеню впливу гендерної складової на економіку країни; багато методів відображають суб'єктивну думку експертів, ґрунтуючись лише на експертній оцінці. Встановлено, що міжнародними рейтинговими агентствами проводиться оцінка ступеню впливу гендерної складової на економіку країни не враховуючи особливості національного становища економіки України, особливостей соціальної та інституційної складової. У зв'язку з цим необхідним є створення системи моніторингу стану інвестиційного клімату в національній економіці.

Таким чином, міжнародні рейтинги є ефективними інструментами, що сприяють елімінуванню інформаційної асиметрії, а велика кількість методик ранжування дозволяє отримувати інформацію відносно усіх аспектів ступеню впливу гендерної складової на економіку країни. При цьому, компілюючи дані моніторингу ступеню впливу гендерної складової на економіку країни, констатуємо, що міжнародними рейтинговими агентствами, проводиться часткова оцінка показників гендерної рівності в національній економіці. Цей факт наголошує на необхідності створення дієвої системи управління ступенем впливу гендерної складової на стан національної економіки з метою забезпечення сталого перспективного стратегічного розвитку.

Список використаних джерел:

1. Офіційний сайт «Інституту розвитку менеджменту (IMD)» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.imd.org/>.
2. Women, Peace and Security. URL: https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_91091.htm?selectedLocale=en#.

Волинець Сергій Сергійович,
начальник управління організаційної
роботи апарату Дніпропетровської
облдержадміністрації

МІСЦЕ ТА РОЛЬ ОРГАНІВ ВЛАДИ У РОЗВИТКУ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Сьогодні до питання розвитку громадянського суспільства прикута увага не лише науковців та громадських активістів, але й представників владних та політичних кіл, які висловлюють різні міркування щодо можливих